

Чернов Л. О.

Студент 1-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Тараненко М. Г.,

к.і.н., доцент, ФСПНТУУ «КПІ»

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ ХІХ ст.

Понад два сторіччя українські землі входили до складу різних держав, але зараз Україна незалежна. Однак варто замислитись, чи має наша держава таку незалежність, до якої прагнули визволителі? Поки все виглядає як псевдо незалежність, адже українці шукають прихистку у інших держав, намагаючись брати приклад з провідних європейських та світових лідерів. Молодь намагається здобути закордонну освіту та залишитись за межами Батьківщини, адже багато хто вважає, що на Батьківщині їх не цінують. Багато всесвітньо відомих музикантів, режисерів, вчених, лікарів - етнічні українці, які не знайшли можливості самореалізуватися на рідній землі.

Проте існують й інші приклади. Є громадяни, які прагнуть виправити злощасну ситуацію, що склалася в державі. Мова йде про представників активної молоді, які вважають себе націоналістами, патріотами та борцями за свободу. Історія налічує безліч таких прикладів.

Так, у ХІХ ст. відбулося посилення великодержавницького тиску з боку Російської та Австро-Угорської імперій, що був спрямований на асиміляцію українського народу як окремої нації. Знищувалися національна самосвідомість українців, мова, культура, звичаї й традиції.

Так з виходом циркуляру міністра внутрішніх справ Російської імперії П. Валуєва у 1863 р. було накладено заборону на друкування книг українською мовою. Пізніше, у 1876 р. Олександр II видає Емський указ, згідно з яким забороняється публікація українських книг, використання української мови в театрі. У 1888 р. Олександром III був підписаний, навіть, указ "Про заборону використання в офіційних установах української мови і хрещення українськими іменами". [1, с. 108]

На території Австро-Угорщини у 1859 р. Міністерством віросповідань і наук було заборонено використовувати українську абетку у Східній Галичині та на Буковині, вона була замінена на латиницю.

Така діяльність влади викликала природний протест у свідомості українського народу, що спричинило активізацію національно-визвольного руху.

У 50-х роках у Києві, Харкові, Полтаві, Чернігові, Одесі почали виникати напівлегальні громадсько-політичні організації — громади. Перша така громада була створена в Київському університеті. На межі 1860—1861 рр. у Київському університеті виникло таємне товариство, під назвою "Українська громада". Члени цієї громади намагались заснувати якомога більше українських шкіл, проводили лекції серед населення, пропагували "Кобзар". Коли розпочався наступ на українство з боку влади Російської та Австро-Угорської імперій громада розробила власну ідеологію, яка пізніше отримала назву "український націоналізм". [2, с. 86]

На території Галичини визвольний рух не зміг не потрапити під вплив москвофільства, представники якого намагалися донести до людей ідею єдиної та неподільної Росії та стверджували, що українців як народу не існує. У відповідь на це представниками української інтелігенції — народовцями — було засноване культурне товариство "Просвіта" в грудні 1868 р. у Львові. Вони займалися пропагандою історичних знань серед народу, видавництвом творів українських письменників, створили велику кількість бібліотек, читалень, музичних колективів. Затвердженню української національної свідомості сприяло також літературне товариство Ім. Г. Шевченка, що виникло у Львові в 1873 р., з якого пізніше було створено Наукове товариство ім. Т. Шевченка. Зусиллями даного товариства було видано близько 1100 наукових праць присвячених дослідженню української історії, культури, мови.

Проаналізувавши діяльність українських націоналістів у ХІХ ст. можемо стверджувати, що ці люди були патріотично налаштовані, любили свій народ, та ставили за мету досягнення їм незалежності та свободи. Виходячи з такого розуміння українського націоналізму до націоналістів можна віднести весь цвіт

української нації, а не лише тих, хто формально належав до тієї чи іншої націоналістичної організації.

Варто зазначити, що націоналізм—явище, яке зумовлене історичними подіями. Український націоналізм з'явився не на порожньому місці.

У другій половині ХІХ ст. тяжким тягарем на український народ ліг національний гніт. Проте Україна змогла зберегти власну мову, культуру, самобутність та все те, що є основою державності і що в майбутньому допомогло відродженню Української держави.

Під впливом національно-культурного руху зростала національна самосвідомість населення, народ прагнув об'єднання всіх українських земель в єдину соборну демократичну державу.

Націоналізм і сьогодні залишається тією єдиною силою, яка може витягнути Україну з прірви небуття, куди її штовхають глобально заплетені ворожі сіті. Ідеї і духовність націоналізму вже не раз доводили свою витривалість, допоможуть вони нам і тепер перетривати ту тотальну облогу, в якій опинилася Україна.

Список використаних джерел:

1. Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України. — Л., 2000
2. Соненко А.М. Українська національна ідея .- Дніпропетровськ: Вид. ДДУ, 1994.